

Lausunto Vihdin kunnalle Etelä-Nummelan osayleiskaavan ehdotuksesta

Maakuntahallitus 19.08.2021 § 100
612/06.02.00/2021

Tiivistelmä

Etelä-Nummela on Vihdin pääasiallinen kasvualue tulevina vuosikymmeninä. Etelä-Nummelan oikeusvaikutteisen osayleiskaavan tavoitteena on osoittaa suunnitteilla olevan Espoo-Salo-oikoradan mahdollistama Vihti-Nummelan asemapaikan ja asemanseudun sekä Nummelan keskustan välisen alueen maankäyttö. Osayleiskaavassa määritellään alueen tieverkko, palvelurakenne sekä työpaikka- ja asuinrakentamisen yleispiirteinen mitoitus ja sijoittaminen.

Osayleiskaava on edennyt ehdotusvaiheeseen. Voimassa olevat maakuntakaavat ohjaavat osayleiskaavan laadintaa, sillä Vihdin kunnanvaltuuston hyväksymä Vihdin strateginen yleiskaava eikä myöskään maakuntavaltuuston Helsingin seudun vaihemaakuntakaava ole vielä lainvoimainen.

Osayleiskaavaehdotuksen ratkaisu on pääosin voimassa olevan maakuntakaavan mukainen, mutta jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon seuraavat asiat:

- Uudenmaan liitto katsoo, että Esa-oikoradan toteuttamisen ja radan liikennöinnin ja asemapaikkojen sijoittamisen epävarmuus on otettava huomioon Etelä-Nummelan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Alueen kehittämisessä on huomioitava maankäytön kehittämisen vaihtoehdot ja realismi siinä tilanteessa, ettei raideyhteys ja asema toteudukaan.
- Maakuntakaavan tiivistettävän alueen merkintä tulee ottaa paremmin huomioon aluetehokkuuksissa etenkin Nummelan keskustassa
- Nummelan nykyistä keskustaa ja tulevaa Vihti-Nummelan asemanseutua tulee kehittää omina kokonaisuuksinaan siten, että olemassa olevan keskustan kehittäminen on ensisijaista
- Alueella tulee säilyttää mahdollisimman paljon metsäalueita hiilinielujen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi
- Kaupan mitoitus ja laatu tulee korjata osayleiskaavan kaavamääräyksiin voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesti
- On varmistettava, ettei kaavaratkaisulla heikennetä alueen ekologisia yhteyksiä, jotka koskevat Kauhussuon-Kauhukallion maakunnallisesti arvokkaan luontoaluetta sekä Nuuksion laajan ydinalueen kytkeytymistä etelän suuntaan
- Työpaikka-alue jatkosuunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon ympäristönsuojelulliset näkökulmat
- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen sujuvaan liityntäpysäköintiin sekä turvalliseen liikkumiseen joukkoliikenteen vaihtopysäkeille

Asian vireilletulo

Vihdin kunta pyytää Uudenmaan liitolta lausuntoa Etelä-Nummelan osayleiskaavan ehdotuksesta 30.6.2021 mennessä. Uudenmaan liitto on pyytänyt ja saanut lausunnonlehteen lisäaikaa 20.8.2021 saakka. Uudenmaan

liitto on antanut Etelä-Nummelan osayleiskaavan valmisteluaineistosta 7.12.2020 toimiston lausunnon.

Asian taustat

Etelä-Nummelan osayleiskaavan suunnittelualue (13,5 km²) sijaitsee Vihdin kunnan eteläosassa Nummelan keskustan eteläpuolella rajoittuen Turun moottoritiehen, idässä valtatiehen 2 ja lännessä Hanko-Hyvinkää -rataan. Suunnittelualue on osaksi Vihdin kunnan ja osaksi yksityisessä omistuksessa.

Osayleiskaavatyön lähtökohtina ovat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja Uudenmaan lainvoimaiset maakuntakaavat sekä Helsingin seudun kuntien MAL-sopimukset ja -suunnitelmat. Lisäksi lähtökohtina ovat Vihdin kunnan aiemmin hyväksytty kehityskuva sekä koko kunnan kattava strateginen yleiskaava, joka on kunnanvaltuuston päätöksellä hyväksytty kesäkuussa 2020 ja oikaisukehotuksen edellyttämien toimenpiteiden jälkeen uudelleen syyskuussa 2020. Kaava ei ole vielä lainvoimainen ja siksi voimassa olevat maakuntakaavat ohjaavat osayleiskaavan laadintaa. Alueen maankäyttö kytketään uuden Espoo-Salo oikoradan raideliikenneyhteyden ja aseman suunnitteluun. Etelä-Nummelan kasvu nojautuu lähivuosisikymmeninä erityisesti raideyhteyteen.

Eteläisen Nummelan aluetta koskeva osayleiskaavatyö on aloitettu jo vuonna 2004. Kunnanvaltuuston vuonna 2013 hyväksymä Nummelan eteläosien osayleiskaava kumottiin valituksen perusteella. Alueen osayleiskaavoitus on aloitettu uudestaan vuonna 2019. Kaavan valmisteluaineisto oli nähtävillä syksyllä 2020. Uudenmaan liitto antoi toimiston lausunnon 7.12.2020 kaavan valmisteluvaiheessa. Uudenmaan liitto katsoi lausunnossaan muun muassa, että jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota Etelä-Nummelan ja Nummelan välisen alueen riittävän tehokkaan ja kestäväen yhdyskuntarakenteen kehittämisen mahdollistamiseen, mikä tukee joukkoliikenteen järjestämistä. Uudenmaan liitto kuitenkin piti epärealistisena, että Nummelan keskusta ja Vihti-Nummelan asemapaikka kasvavat kiinni toisiinsa keskustamaisena rakenteena.

Osayleiskaava on edennyt ehdotusvaiheeseen. Samaan aikaan osayleiskaavan kanssa on laadittu Etelä-Nummelan työpaikka-alueen asemakaavaa, jonka kaavaehdotuksesta Uudenmaan liitto on antanut kesällä 2021 toimiston lausunnon.

Linkki kaava-aineistoon Vihdin kotisivulla: [Kaava 0267, Etelä-Nummelan osayleiskaava - Vihti](#)

Kaavatilanne

Maakuntakaava

Uudenmaan liitto on laatinut Uusimaa-kaava 2050 kokonaisuuden, joka koostuu Helsingin seudun, Itä- ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavoista. Vihti kuuluu Helsingin seutuun, joten Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan tullessa voimaan se ohjaa kunnan yleiskaavoitusta.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaava on hyväksytty Uudenmaan maakuntavaltuustossa 25.8.2020. Uudenmaan maakuntahallitus päätti hyväksyä Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan voimaantulon 7.12.2020 pidetyssä kokouksessa. Kaavasta tehtyjen valitusten vuoksi Helsingin hallinto-oikeus on määrännyt välipäätöksillään 22.1.2021

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ja muut Uusimaa-kaavan kokonaisuuteen kuuluvat seutujen kaavat täytäntöönpanokieltoon. Toistaiseksi voimassa olevat maakuntakaavat ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja muuta viranomaistoimintaa.

Voimassa olevissa maakuntakaavoissa aluetta koskevat seuraavat merkinnät:

- keskustatoimintojen alue
- taajamatoimintojen alue
- tiivistettävä alue
- taajamatoimintojen tai työpaikka-alueiden reservialue
- seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikkö
- Espoo-Salo-oikoradan linjaus
- yhdyskuntateknisen huollon alue
- siirtoviemärin ohjeellinen linjaus
- 110 kv:n ja 400 kv:n voimalinjojen johtokäytävät
- viheryhteystarve-merkintä
- ohjeellinen 110 kV:n voimajohtolinjaus

Yleiskaavat

Vihdin kunta on laatinut koko kunnan alueelle oikeusvaikutteisen strategisen yleiskaavan. Kaava on hyväksytty kunnanvaltuustossa 21.9.2020. Kaava ei ole valituskäsittelyiden vuoksi vielä lainvoimainen.

Asemakaavat

Suunnittelualue on asemakaavoitettu pohjoisilta osin. Alueella on vireillä Etelä-Nummelan, Hiidenlaakson ja Huhmarin työpaikka-alueiden työpaikka-alueiden asemakaavoitukset. Alueen keskiosassa Ridalinmetsässä on vireillä useita asuinalueiden asemakaavoja.

Ehdotus lausunnoksi

Yleistä

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Koska osayleiskaava-alueella ei ole voimassa oikeusvaikutteista yleiskaavaa eikä Helsingin seudun vaihemaakuntakaava ole myöskään vielä lainvoimainen, suunnittelua ohjaa voimassa oleva maakuntakaava.

Koska kaava on edennyt ehdotusvaiheeseen ja Helsingin seudun vaihemaakuntakaava on toistaiseksi täytäntöönpanokiellossa, peilataan lausunnossamme kaavaratkaisua pääosin voimassaoleviin maakuntakaavoihin.

Osayleiskaavan periaatteet ja alueen kehittämistavoitteet ovat pääosin voimassa olevan maakuntakaavan mukaisia. Myös osayleiskaavaehdotuksessa osoitetut aluevaraukset ovat pääosin voimassa maakuntakaavan mukaisia. Myös Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan keskeisiä

mm. ympäristöselvityksiin tukeutuvia ratkaisuja sekä uusimpia ESA-radan selvityksiä on sovellettu osayleiskaavaratkaisuun.

Väestön kehitys

Kaavaselostuksen mukaan vuonna 2050 kaava-alueen asukkaiden lukumääräksi arvioidaan noin 14 500 - 17 500 ja uusien työpaikkojen lukumääräksi noin 3000. Nykyisin alueella asuu noin 3800

asukasta. Uusista asukkaista vähintään 10 500 sijoittuu 1,5 kilometrin maksimietäisyydelle raideliikenteen Vihti-Nummelan asemapaikasta. Suunnittelualueen väestöennustetta on hieman tarkistettu maltillisemmaksi valmisteluvaiheesta. Alueen väestöennuste on silti edelleen optimistinen ja toteutumisen epärealistista, vaikka Etelä-Nummela on Vihdin pääasiallinen kasvualue yhdessä Nummelan keskustan kanssa.

Uudenmaan liiton teettämien väestöprojektioiden (2017 ja 2021) sekä niiden pohjalta laaditun Lännen ratakäytävien (Rantarata ja ESA-rata) maankäytön tarkastelu ja vaikutusten arviointi -selvityksen (Uudenmaan liitto 2020) mukaan Vihdin kasvu jäisi kunnan omia ennusteita maltillisemmaksi.

Osayleiskaavan vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu alueen vahvuudet, kuten alueen edullinen logistinen sijoittuminen seudullisesti ja valtakunnallisestikin. Vihdistä ja Etelä-Nummelasta pendelöidään jo nyt töihin pääkaupunkiseudulle. Joukkoliikenteen parantamiseen on hyvät edellytykset. Osayleiskaavan monipuolinen taajamarakenne tavoittelee kestävän kehityksen mukaisesti asumisen, työpaikkojen, palvelujen ja virkistyksen kokonaisuutta, jolloin liikkumistarpeita voidaan vähentää.

Vaikutusten arvionnissa on tunnistettu myös haasteet: mm. rata- ja asemapäätöksen epävarmuus; jos asemaa tai pysäkkiä ei toteuteta, pohja alueen toteutumiseen osayleiskaavassa esitetyllä tavalla häviää. Vasta ratasuunnitteluvaiheessa tullaan päättämään IC-junien asemat. Päätöksellä on suuri vaikutus Etelä-Nummelan maankäytön kehittämiseen. Keskittäminen Nummelan keskustan ja Etelä-Nummelan alueisiin voi aiheuttaa kunnan muihin osiin liian heikkoa kehitystä palveluiden syntymisen ja kestävän liikkumisen järjestämisen kannalta, kun väestöä ei riitä muualle. Alue voi myös jäädä irralliseksi nykyisestä taajamarakenteesta, vaikka aseman seutu on suhteellisen lähellä Nummelan keskustaa. Kahden läheisen keskusta-alueen riittävä palvelutarjonta voi olla haasteellista toteuttaa. Vaikutusten arvioinnissa on tuotu esille, että alueen haasteena on löytää alueen suunnittelussa ne vetovoimatekijät, jotka ovat toimivia vielä kymmenien vuosien päästäkin, ja joilla Etelä-Nummela pystyy erottumaan muista radanvarsikeskuksista niin ESA-radon varressa kuin muissakin pääkaupunkiseudun kehyskunnissa.

Uudenmaan liiton Lännen ratakäytävien selvityksen vaikutusten arvioinnin mukaan riskinä on, että uusien asemanseutujen hitaasti kehittyvän palvelutason myötä asemanseudut eivät muodostu vetovoimaisiksi. Väestömäärän kasvun hitauden vuoksi myös lähiliikennepalvelutaso ei kehity tarpeeksi nopeasti. Alueet voivat olla pitkään henkilöautoilun varassa ja ne voivat jäädä enemmän lähiömäisiksi asuinalueiksi kuin dynaamisiksi asemanseutukeskuksiksi. Selvityksen johtopäätöksissä todettiin myös, että ESA-radon varrelle suunniteltujen asemanseutujen profilointi on hyvin tärkeää, sillä kaikki radan varren kunnat tavoittelevat huomattavaa väestönkasvua asemille ja sen lähiympäristöön.

Uudenmaan liitto katsoo, että Esa-oikoradan toteuttamisen ja radan liikennöinnin ja asemapaikkojen sijoittamisen epävarmuus on otettava huomioon Etelä-Nummelan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Alueen kehittämisessä on huomioitava maankäytön

kehittämisen vaihtoehdot ja realistisuus siinä tilanteessa, ettei raideyhteys ja asema toteudukaan.

Osayleiskaavan aluevaraukset

Yhdyskuntarakenne

Osayleiskaava-alue on suurimmalta osalta osoitettu **voimassa olevassa maakuntakaavassa taajamatoimintojen aluevarausmerkinnällä**, jolle on osoitettu lisäksi *tiivistettävän alueen* kehittämisperiaatemerkinä sekä osin *taajamatoimintojen ja työpaikka-alueiden reservialueen kehittämisperiaatemerkinä*.

Uudenmaan liitto on luonnosvaiheessa lausunut, että osayleiskaavassa esitetyt väljät asuinrakentamisen alueet, jotka ovat jo osittain asemakaavoitettu ja toteutuneet, eivät edistä yhdyskuntarakenteen kehittymistä muuta aluetta tehokkaammin rakennettavana alueena. Tällöin myös joukkoliikenteen toteuttaminen alueella voi olla taloudellisesti mahdotonta. Voimassa olevassa maakuntakaavassa tiivistettäväksi osoitetun alueen sijainti Etelä-Nummelan tulevassa yhdyskuntarakenteessa on keskeinen ja alueen rakentamisen tehokkuus tulee olla sen mukaista.

Uudenmaan liitto toistaa aikaisemmin lausumaansa, että maakuntakaavan tiivistettävän alueen merkintä tulee ottaa paremmin huomioon aluetehokkuuksissa etenkin Nummelan keskustassa. Kun rakentamisen alueita tiivistetään ja tehostetaan, voidaan säilyttää mahdollisimman paljon metsäalueita hiilinieluinä ilmastonmuutoksen hillinnässä ja sopeutumisessa sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa.

Alueilla, joilla kasvun ennustetaan olevan hidasta tai trendit kääntyvät laskuun, on tärkeää tehdä valintoja siitä, mihin vähäistä kasvua suunnataan sekä pohtia tarkkaan uusia avauksia ja rajata niiden kustannuksia. Myös kaavaselostuksessa kerrotaan, että jos raideyhteys ei toteudu, kaavaratkaisu tulee toimimaan esitettyä suppeampana, mutta kuitenkin kaavan periaatteiden mukaisesti ohjaamalla kasvua yhdyskuntarakenteellisesti edullisimmille paikoille.

Uudenmaan liitto toistaa myös luonnosvaiheessa lausumaansa, että on epärealistista, että Nummelan keskusta ja Vihti-Nummelan asemapaikka kasvavat kiinni toisiinsa keskustamaisena rakenteena. On resurssiviisasta kehittää ensijaisesti Nummelan olemassa olevaa keskustaa ja sen lähiympäristöä. Asemanseutua on järkevää lähteä kehittämään omana kokonaisuutenaan vasta sitten, kun päätös asemasta ja radasta saadaan. Uudenmaan liitto katsookin, että on hyvä, että osayleiskaavassa aseman ympäristö tulee kaavoitettavaksi vasta sitten, kun ESA-radasta ja asemasta on tehty sitova toteuttamispäätös.

Asemanseudut

Vihti-Nummelan asemanseutu on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueena, jolla on lisäksi osittain tiivistämistrasteri ja osittain taajamatoimintojen tai työpaikka-alueiden reservialue-merkintä. Voimassa olevat maakuntakaavan merkinnät mahdollistavat kaavan raideyhteyden ja Vihti-Nummelan aseman. Maakuntakaavassa ei osoiteta raideliikenteen asemia.

Vireillä olevan Espoo-Salo oikoradan yleissuunnitelman yhteydessä Vihdin varsinaiseksi aseman paikaksi on tarkentunut Vihti-Nummelan (aikaisemmin käytetty Höytiönnummi-nimeä) aseman alue. Voimassa olevassa maakuntakaavassa vielä osoitettu Huhmarin asemanseutu on tarkentunut ESA-radan yleissuunnitelmassa pelkästään asemavaraukseksi.

Uudenmaan liitto katsoo, että radan yleissuunnitelmassa tarkentunut Vihti-Nummelan aseman sijainti osittain maakuntakaavan reservialueella on perusteltua.

Kauppa

Uudenmaan liitto toistaa aikaisemmin luonnosvaiheessa lausumaansa, että osayleiskaavassa tulee ottaa huomioon voimassa olevan maakuntakaavan kaupan seudullisuuden koon alarajat, kaupan laatu ja määrä kaavan määräyksissä.

Työpaikka-alueet

Uudenmaan liitto on antanut lausunnon Vanhan Turuntien eteläpuolelle sijoitetun Etelä-Nummelan työpaikka-alueen asemakaavaehdotuksesta kesällä 2021. Uudenmaan liitto totesi lausunnossaan, että vaikka alue on työpaikka-alueen reservialuetta, joka tulee toteuttaa maakuntakaavan tavoitevuoden loppupuolella, kunta on perustellut alueen toteuttamisen aikataulun. Alueen toteuttaminen vaatii muun muassa ympäristölupia.

Uudenmaan liitto toistaa luonnosvaiheessa lausumaansa: jatkosuunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon alueen ympäristön erityispiirteet, jottei heikennetä luonnon arvoja sekä alueen ja seudun vesitasapainoa ja voidaan minimoida eri toimintojen aiheuttamat ympäristöriskit ja kehittää niille torjuntakeinot.

Liikenne ja liikkuminen

Kaavaratkaisussa on mukana Espoo–Salon oikorata ja Etelä-Nummelan asema. Espoo–Salon oikoradan toteutuessa tavoitteena on, että Helsinki–Turku IC-junat pysähtyvät Lohjan Lempolassa tai Vihti-Nummelassa noin kerran tunnissa. Tavoitteena on, että Helsinki – Lohja - lähijunat kulkevat ruuhka-aikoina noin puolen tunnin välein pysähtyen mm. Vihti-Nummelassa. Länsi-Uudenmaan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteen mukaan Espoo–Salon oikoradan rakentaminen alkaa vuoteen 2030 mennessä. Espoo–Salon oikorata ei ole mukana Väyläviraston valtion väyläverkon investointiohjelman luonnoksessa (2.7.2021) hankkeissa vuosille 2022–2029. Espoo–Salon oikoradasta ratalain mukainen ratasuunnitelman valmistelu on aloitettu vuoden 2021 alussa.

Kaava mahdollistaa kaavaratkaisun toteutumisen supistettuna, mikäli Espoo–Salon oikorata ei toteudu. Kaavaselostuksen mukaisesti tällöin kaavan liikenteellisiä tavoitteita ei todennäköisesti saavuteta, mutta tässä tapauksessa myös asukasluvun ja työpaikkojen kasvuvauhti on maltillisempaa.

Kaavaratkaisun liikenne-ennusteen mukaisilla vuoden 2050 liikennemäärillä valtatie 2 rampit sekä seututien 110 liittymät

vaativat kehittämistä joko kiertoliittymiksi tai valo-ohjatuiksi liittymiksi lisäkaistoin.

Uudenmaan liitto toteaa, että kaavan liikenneratkaisu tukee aseman toteutumista Vihti-Nummelaan Espoo–Saloo-oikoradan toteutuessa. Selostuksessa on kuvattu selkeästi liikenteen vaiheittain toteutumisen mahdollisuudet kulkumuodoittain. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee joukkoliikenteelle ja vaihtopysäkeille varata reitit, joilla voidaan vaihtaa sujuvasti joukkoliikennemuodosta ja -linjastosta toiseen. Sekä aseman että Nummelan keskustan matkakeskusten yhteyteen tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa varata riittävät alueet liityntäpysäköintiin sekä järjestää lyhyet ja turvalliset reitit pysäkeiltä liityntäpysäköintialueelle sekä pysäkkiparien välille. Mikäli Espoo–Saloo-oikorata ei toteudu, tulee Nummelan keskustan matkakeskukseen panostaa huomattavasti enemmän kuin Espoo–Saloo-oikoradan aseman matkakeskuksen mahdollistamassa tilanteessa.

Ympäristön erityisarvot ja viherrakenne

Osayleiskaava lähtökohdissa luontoa on käsitelty erittäin suppeasti. Luontoselvitysten tietoja on kuitenkin selostuksessa kuvattu suhteessa yleiskaavaratkaisuun. Uusimaa-kaavassa alueelle osoitettu Kauhussuon-Kauhukallion uusi suojelualuemerkintä on tunnistettu yleiskaavan selvityksissä maakunnallisesti arvokkaaksi ja on yleiskaavassa osoitettu luonnonsuojelualueena. Voimassa olevassa maakuntakaavassa kaava-alueelle osoitettu viheryhteystarve on sijainniltaan yleispiirteinen. Ekologisen verkoston kytkeytyvyyteen voivat vaikuttaa nekin viheryhteystarvemerkinän läheiset alueet, joille yhteyttä ei erikseen ole osoitettu.

Yleiskaava-alueella on ekologista merkitystä Nuuksion laajan ydinalueen kytkeytymiselle etelän suuntaan (Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella, Uudenmaan liitto 2018) sekä myös kaava-alueeseen kuuluvan Kauhussuon-Kauhukallion maakunnallisesti arvokkaan luontoalueen kytkeytyvyydelle, etenkin ilmaston muuttuessa. Tämän huomioon ottamiseen on syytä varautua kunnan kaavoituksessa kaavaehdotuksessa esitettyä laajemmin. Viheryhteydet on kuvattu yleiskaavan kaavaselostuksessa ja ne jätetty kaavassa rakentamattomiksi alueiksi sekä lisäksi niitä ohjataan yleismääräyksellä. Rakentamattomiksi osoitettujen alueiden leveys ei kuitenkaan vastaa maakunnallisen tason ekologista merkitystä, vaan etenkin eteläosissa kaava-alueella on osoitettu muuttuvaa maankäyttöä liikaa suhteessa yhteyden sijaintiin. Kaava-ehdotuksen ratkaisu ei siten turvaa maakunnallisen tason ekologista yhteyttä kaava-alueella. Sen ylläpito ja vahvistaminen jäisi viereisille alueille ja myös yli kuntarajan ratkaistavaksi.

Uudenmaan liitto katsoo, että kunnan kaavoituksessa tulee ottaa huomioon ekologiset yhteydet ja verkosto kaavaehdotuksessa esitettyä laajemmin.

Virkistys

Maakuntakaavoissa ei ole osayleiskaava-alueelle osoitettu virkistysalueita. Taajamatoimintojen alueita koskee kuitenkin suunnittelumääräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa

on turvattava riittävät ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet sekä pyöräily- ja jalankulkuyhteydet seudullisille virkistysalueille.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa on kaava-alueelle osoitettu viheryhteystarpeita, joiden suunnittelumääräys edellyttää muun muassa yhteyden säilymistä tai toteutumista tavalla, joka turvaa virkistys- ja ulkoilumahdollisuudet.

Nummelan harjua seuraava yhteystarvemerkintä jää pääosin kaava-alueen ulkopuolelle, joskin merkinnän sijainti on yleispiirteinen. Muut maakuntakaavan viheryhteystarpeet sijoittuvat osayleiskaavan länsiosaan, jossa ne on huomioitu virkistysalueina sekä maa- ja metsätalousvaltaisena alueena.

Kaavaehdotuksessa virkistysalueet ja ulkoilureitit tukevat hyvin maakuntakaavan tavoitteita yhtenäisestä, riittävästä ja hyvin saavutettavasta virkistysalueverkostosta. Kaavaehdotuksen yleismääräyksellä on huomioitu lähivirkistysalueiden toteuttamisen ajoitus suhteessa asuntorakentamiseen. Kaavaehdotuksen virkistysalueet painottuvat asuinalueiden lähelle. Virkistysalueet myös yhdistävät Etelä-Nummelan ja Nummelan keskustat, jolloin ne edistävät keskustojen välistä liikkumista kävellen ja pyöräillen.

Pohjavedet

Osayleiskaava-alueella sijaitsee maakuntakaavassa osoitettu pohjavesialue (Nummelanharjun pohjavesialue), joka on määritelty vedenhankinnan kannalta tärkeäksi. Maakuntakaavan pohjavesialueen ominaisuusmerkintä ilmaisee alueen erityisominaisuutta ja määräyksessä on kiinnitetty huomiota vesilähteiden suojeluun. Tavoitteena on turvata pohjaveden laadullinen tila ja antoisuus edistämällä vesivarojen kestävää käyttöä ja estämällä pohjavesien pilaantumista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee rakentamista ja muuta maankäyttöä ohjata siten, että ei vaaranneta pohjaveden laatua ja määrää.

Osayleiskaavassa on pohjavesialueelle annettu kaavamerkintä ja sitä koskevat asianmukaiset kaavamääräykset. Osayleiskaavakartalta pohjavesialueen kaavamerkintää ei Nummelanharjun pohjavesialueen osalta kuitenkaan erota. Nummelanharjun pohjavesialueelle on osoitettu osayleiskaavassa Tuotantotoiminnan ja varastoinnin aluetta koskeva aluevarausmerkintä. **Toimintojen yhteensovittamiseksi alueen pohjavesialueen arvojen kanssa, olisi pohjavesialueen merkintä syytä erottaa kaavakartalta.**

Vesihuolto

Voimassa olevassa maakuntakaavassa suunnittelualueelle on osoitettu Vihdin nykyisen vedenpuhdistamon alue yhdyskuntateknisen huollon alueena. Kaavassa on varauduttu myös Vihdin jätevesien käsittelyn tulevaisuuden ratkaisuun osoittamalla ohjeellinen siirtoviemärin linjaus Vihdin Kirkonkylältä Espoon Blominmäen jätevedenpuhdistamolle. Ohjeellinen linjaus perustui kaavan laadintaan aikaan valmistuneeseen Karkkilan ja Vihdin jätevesien käsittelemisestä tehtyyn selvitykseen. Voimassa olevan maakuntakaavan valmistumisen jälkeen Vihdin jätevesien käsittelystä on tehty useampia selvityksiä, mutta ratkaisua mahdollisesta uudesta puhdistamosta tai siirtoviemäristä ei ole vielä tehty. Vihdin osayleiskaavan ratkaisu perustuu uusimpiin selvityksiin ja mahdollistaa sekä uuden vedenpuhdistamon sekä ylikunnallisen siirtoviemäriratkaisun.

Uudenmaan liitto katsoo, että osayleiskaavan ratkaisussa on otettu huomioon voimassa olevan maakuntakaavan jätevesihuollon ratkaisu, ja se on myös vaihemaakuntakaavan mukainen.

Ilmastovaikutusten arviointi

Ilmastovaikutusten osalta huomio kannattaa kiinnittää ennen kaikkea liikkumisesta ja lämmityksestä aiheutuviin päästöihin sekä hiilinielujen osalta maankäytön muutoksiin. Näihin liittyviä, kaavassa esitetystä aluerakenteesta johtuvia haasteita on avattu hyvin selostuksessa. Rakentamisen aikaisilla valinnoilla voidaan osaltaan vaikuttaa kaava-alueen päästötaseeseen tosin vaikutus rakentamisen kokonaispäästöihin on kuitenkin melko maltillinen.

Kaava-alueen ottaminen rakentamiskäyttöön pienentää Uudenmaan metsien muodostamaa hiilinielua. Päästötasetarkastelussa tämä pitäisi huomioida kasvihuonekaasutasetta heikentävänä tekijänä. Rakentamisen ulkopuolelle jääviä luonnonalueita ei tulisi käsitellä rakennetun alueen päästöjä kompensoivana hiilinieluna, sillä ne eivät ole lisäisiä kunnan päästötaseeseen nähden. Uudenmaan vähäisten hiilinielujen säilyttämisen näkökulmasta keskeistä olisi minimoida metsämaan ottamista rakentamiskäyttöön.

Liikenteen päästöjen osalta huomio kiinnittyy ennen kaikkea arkiliikkumiseen. Tässä suhteessa Uudenmaan liiton lausunnoissaan esittämät huolet kahden keskustan yhteen nivoutumisesta ovat keskeisiä niin asiointiliikenteen, kuin työpaikkaliikenteenkin osalta. Asemanseudun kävelykeskusta toteutuu toimivasti vain, mikäli alueen palvelurakenne vastaa riittävällä tasolla asukkaiden tarpeisiin. Keskusten väliset etäisyydet ja etäisyydet alueen reunalle sijoittuviin työpaikka-alueisiin ovat haastavat kevyen liikenteen näkökulmasta, ja kuten selostuksessa todetaan, myös liityntäliikenteestä merkittävä osa tullaan tekemään henkilöautoilla. Henkilöauto on kilpailukykyinen myös pääkaupunkiseudulle suuntautuvilla työssäkäyntimatkoilla raideyhteyden mahdollisesta toteutumisesta huolimatta, kun huomioidaan koko matkaketjuun kuluva aika vaihtoineen.

Uudenmaan liitto katsoo, että yleiskaavaehdotukseen tulee tehdä lausunnossa esitetyt täydennykset ja tarkennukset ennen kuin se voidaan viedä hyväksymiskäsittelyyn.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- **antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon**
- **tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntijat Ilona Mansikka, Heli Vauhkonen

Täytäntöönpano:

Vihdin kunta